

Meefje dreigt Kobus met de pan, maar jammer genoeg zal Stekvoete — in het deurgat — de voor de aartsleugenaar bestemde slag krijgen. De illusie van toneel en echt leven is volmaakt.

Het Brugs Poppenspel

„ DEN UYL „

DE MEEST MODERNE GEZELLEN VAN
DEN SPELE IN ONS LAND.

HET toneelseizoen is reeds een tijdje geleden begonnen in het land en ook de bioscopen lokken meer volk. Maar er is ook een ander seizoen begonnen, waarvan slechts weinige landgenoten enig vermoeden hebben. Met de gezellen hierboven bedoelde ik gezinsins een of ander minstreef, die uit een middeleeuws spokenkasteel voor ons verbaasd oog zou opgedoken zijn, doch de mannen van het poppenspel, die hier, zo wel als boven de Moerdijk, hun repertoire van sprookjes, drama's en kluchtspelen afwerken.

Het poppenspel zal wel zo oud zijn als ons land zelf. Hoeveel geslachten hebben niet genoten van Conscience's Poesjenellenkelder en hebben bij de jaarlijkse kermis in hun woonplaats niet genoten van een of ander primitief poppenspel? Antwerpen en Gent, Brussel en ook het Walenland bezitten reeds lang hun eigen poppenkast. We kennen allemaal Tone uit Brus-

sel, het Spelleke van de Muide en de Antwerpse poesjenellen. Nog heeden verheugen deze spelen zich in een zekere populariteit. In het Westen stond het poppenspel tot vóór kort slechts in een beginstadium. Het spel « Kallemoete » begon in 1930 te Oostende met zijn vertoningen en na de oorlog ging de werking verder onder de naam van « Oostends Spelleke ». Brugge zelf, dat steeds toonaangevend geweest was in elke cultuuruiting, moest wachten tot 1938, toen uit de gewerfbond van het Davidsfonds onder de spreuk « Voor Godsdienst, Taal en Vaderland », het BRUGSE POPPENSPEL « DEN UYL » geboren werd. Het is veelal zo, dat waar niets bestaat, als reactie daarop iets geschapen wordt, dat het reeds bestaande verre overtreft. Niets is min toepasselijk op het poppenspel « DEN UYL ».

Wie eenmaal de gelegenheid had, een voorstelling van deze poppenkast bij te wonen, wordt

er een geesdriftig bewonderaar en aanhanger van. Al te vaak denkt het publiek, dat poppenspelen uitsluitend voor kinderen bedoeld zijn. Ook dit is een volledig valse voorstelling. Zo de kinderen in hun eenvoud ademloos kunnen genieten van de vele sprookjes, die als het ware herleven op dit miniatuurtoneel, ook de volwassene — en welke volwassene blijft niet zijn hele leven lang nog een weinig kind — geniet van het gebodene. Want het nieuws bij het poppenspel « DEN UYL » ligt niet alleen in het moderne materiaal, maar ook in de waarlijk kunstige opvatting van het toneel en het repertoire zelf. Vanzelfsprekend vertoont dit repertoire de sprookjes van Duimpje, De Duivel, Het Betoverd Kasteel e.a. « drama's » verhalend van de strijd tussen goed en kwaad, meer voor klein dan voor groot. Echter heeft het leidend trio van het gezelschap er ook op aangestuurd, ware juweeltjes van woordkunst naar voor te brengen, half dramatisch, half boertig. « De Leuzenzak » is daarvan een typisch voorbeeld. Het werd geschreven door E. H. De Buschere onder het motto « De wereld wil bedrogen worden ». Welnu, het is een ware regen van humor en fijne spot. In dit stuk geniet het kind vanzelfsprekend. Maar ook de volwassene geniet ervan, misschien meer dan het kind zelf, omdat dit laatste niet steeds het fijne van bepaalde setten begrijpt. Het is dus een familiespektakel. Echter is het in de Westhoek nog steeds zo gesteld met de mensen, dat ze naar een voorstelling komen onder voorwendsel, hun kinderen genot te verschaffen. Wat ten dele wel met de waarheid overeenstemt.

Echter zijn ze zelf benieuwd naar de «toverkast» en weerhoudt alleen een soort valse schaamte hen er van, dit te bekennen.

«DEN UYL» bezit een veertigtal poppen, houten koppen, de meeste naar ontwerpen van de ex-libris-kunstenaar G. Schelpe, de kunstschilder Seys, die tevens voor de bewonderenswaardige technische uitrusting instaat, en de Nederlandse beeldhouwer Koos van der Kaai. Aan de hand van de enkele illustraties zal men zelf wel vaststellen, én het hoge peil van dit spel, én tevens zijn volksheid en eigen Vlaamse aard. Dit laatste vooral treedt ook naar voor in de stukken «De Leugenzak», «Snackaeris Molen», «De Hellejongen» en «Stekvoole's Kerstdag». Dit

De gezellige rommel achter de schermen. De poppen worden uit hun kisten opgediept en «speelklaar» gemaakt.

Pastoor Goeghebeur, de minzame «paster van te lande» uit «De Leugenzak».

↑
Koster Candelaele, geweldenaar en blaaskaak, maar steeds beetgenomen (De Leugenzak).

Klaar bij de uiterst moderne en aangepaste licht- en klankinstallatie

zijn dan ook de werkjes bij uitstek voor de steeds talrijker wordende familievoorstellingen.

Alles in het vooruitstrevend gezelschap is eigen werk. Het repertoire bestaat vooral uit werken van E. H. Faes, de As-

sebroekse letterkundige en werd na diens dood (1945) aangevuld door de leden F. Raes, W. Coopman en H. Decoene. De koppen, naar de ontwerpen van bovenvermelde kunstenaars door houtsnijders gesneden, zijn

Mevrouw Adeltruide van
Elzenbusch tot Kottebe-
ke, de voornamste kasteel-
dame, die het Vlaams zo
↓ radbraakt!

Zo ziet de keerzijde van de medaille er uit. Met de gestrekte
arm beginnen de poppen te leven en reeds wacht « Kobus »
om bij te springen.

meesterwerkjes van lijn en
kleur. Bij hen ligt vooral de
nadruk op het typische : dé
Vlaamse pastoor, dé Vlaamse
veldwachter, dé wildstroker
met het gouden hart, dé leuge-
naar, enz. Hoewel binst het
spelen helemaal niet opvallend,
behoren deze handpoppen tot
de grootste in hun aard. Inder-
daad se meten 13 tot 15 cm.
Aan platenmateriaal bezit het
uit een twintigtal man bestaan-
de gezelschap van het aller-
beste : dieren- en mensenna-
bootsingen, reproductie van na-
tuurverschijnselen zoals don-
der e.d., stemmige en rhythmische
muziek, enz. Ook de ver-
lichtingsinstallatie is werkelijk
bewonderenswaardig en up-to-

date. Menig toneel zou zulk een
vlot werkend toestel benijden.

Naar de geest en naar de in-
houd en presentatie — wijzen
we nog op de schattige decors
van de hand van dhren Seys
en Schelpe — is « DEN UYL »
voor het oogenblik het meest
moderne, het meest representa-
tief Vlaamse en het best uit-
geruste poppenspel van het
Vlaamse land. Het ca. 1 ton
wegend materiaal wordt onder
deze bezielde handen — meer
dan dit bij het draadpoppen-
spel het geval kan zijn — tot
leven opgeroepen, waarbij men
onwillekeurig denkt aan een
schitterende parel, in het rijk
der Vlaamse kleinkunst.

R. C.